

Příspěvek k diskuzi o Ski areálu Smrk.

Po účasti na setkání ve Frýdlantě a hodinovém setkání v Lázních Libverda (musel jsem dřív odejít) jsem na stránkách [www.prvo.cz](http://www.prvo.cz) četl zápisy z obou vystoupení. S překvapením jsem zjistil že jsem musel být na zcela jiných setkáních. Zápisy jsou evidentně vedeny snahou zkreslit a mylně informovat zúčastněné.

Především je třeba uvést, že nejde o zápisy (nemáme zapisovatele, který by stenografoval všechny příspěvky a odpovědi v jejich plném znění), ale záznam, shrnutí diskuse, resp. těch bodů, které podle mého názoru mají zásadní možnost přispět k tomu, aby diskuse pokračovala a směřovala k pozitivním výsledkům – k formulaci vize rozvoje cestovního ruchu na Frýdlantsku a naplánování zásadních kroků k naplnění takové vize. Tímto zároveň vysvětluji i svou motivaci k vedení záznamů. Rozhodně to není snaha cokoli zkreslovat a mylně informovat. Nejde o oficiální dokumenty, cílem je shrnout, co už bylo řečeno, abychom se na dalších diskusích nemuseli vracet ke stejným otázkám. Koneckonců každý, kdo má pocit, že je třeba cokoli doplnit, může vstupovat do diskuse na webových stránkách [www.horskypolek.cz](http://www.horskypolek.cz).

Například z vystoupení ve Frýdlantě nebyly uvedeny konkrétní námitky ředitele Lázní Libverda p. Masarika na to, že chybí možnost dopravy klientů lázní do oblasti Jizerek a dostatek cílů.

To jsem si skutečně nepoznamenala, ale obávám se, že první směřuje především přímo na a.s. Lázně Libverda (kdo jiný než ona by se měl starat o klienty? Provedli někdy nějaký průzkum, který by dokazoval, že klienti Lázní Libverda vyžadují ski-areál a lanovku na Smrk?) a druhý byl vyvrácen – na Frýdlantsku je cílů hodně, chybí marketing a společná propagace, to zaznělo opakovaně.

Dále chybělo vyjádření p. Voničky, že neexistuje žádný závažný důvod proč by nemohl být Ski areál vybudován.

Obrátím se na pana Voničku s prosbou o upřesnění, protože se domnívám, že toto řečeno nebylo. Naopak opakovaně zaznívá, že existuje řada závažných legislativních překážek.

Přírodovědné studie zmapovaly aktuální stav přírodního prostředí severních a severozápadních svahů masivu Smrku a provedly analýzu současné legislativní ochrany území z pohledu zákonů, které mají vazbu k životnímu prostředí. Zároveň formulují rizika, která by pro přírodní prostředí této oblasti mohla nastat realizací rozsáhlého odlesnění, zásahů do půdního profilu, geologického podloží, vodního režimu. Závažných důvodů, které vedou k závěru, že vybudování skiareálu je v tomto území velice problematické, je celá řada:

Vrcholová část Smrku se nachází ve 2. zóně CHKO Jizerské hory, kde je podle § 26 odst. 3 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny mj. zakázáno: .....nevratně poškozovat půdní povrch, měnit vodní režim či provádět terénní úpravy značného rozsahu“.

Lesní porosty ve vrcholové části Smrku jsou zařazeny v kategorii lesů ochranných. Podle zákona o lesích jsou lesy a lesní půda této kategorie požívá nejvyšší ochrany a jakákoliv činnost, narušující stav porostů a půdního povrchu, pokud nejde o nevyhnutelné asanační zásahy, je zde vyloučena.

Naprostá většina lesních porostů v území je zařazena do kategorie lesů zvláštního určení v pásmech hygienické ochrany vodních zdrojů a v ochranných pásmech léčivých zdrojů a minerálních vod. Zařazení do této kategorie spočívá v ochraně vodních toků a zdrojů podzemních vod a vodohospodářských zařízení před erozí a jejich jakémukoliv jinému znečištění. To se týká veškeré hospodářské činnosti v lese (těžba, přibližování, zabezpečení dopravních linií), ale i dalších opatření: zákaz používat chemické látky, zákaz klučení pařezů, budování staveb, skladišť materiálu, zákaz vjíždění mechanizačními prostředky mimo zpevněné cesty, zákaz umísťování a odkládání odpadků, zákaz parkování vozidel. Mimo to je zde vyloučeno provádět stavby, které vodu uměle zadržují a z nichž se voda navíc ještě odčerpává.

V území bylo zjištěno celkem 46 zvláště chráněných druhů živočichů a rostlin, včetně druhů kriticky ohrožených. Jakékoliv zásahy do prostředí těchto druhů, s výjimkou běžného

obhospodařování porostů, jsou zakázány, včetně změn hydrologických půdních poměrů, půdního povrchu atd. (§ 49 a 50 zákona č. 114/1992 Sb.

Mohl bych pokračovat dále, ale myslím, že uvedené skutečnosti, které vedou k závěru, že existuje řada závažných důvodů, proč nelze skiareál vybudovat, jsou dostačující. Samozřejmě, provést lze cokoliv, lze učinit řadu výjimek z několika zákonů. Ale současná legislativní ochrana území podobné zásahy vylučuje.

Dovolte mi ještě, pane Jeřábku, osobní vyjádření. Mrzí mě, že jste opustil, či jste ve vedení Nového Města pod Smrkem opustili, názory a vize rozvoje Vašeho regionu z devadesátých let. Názory, o kterých jsme spolu opakovaně diskutovali, když jsem byl zaměstnán na Správě CHKO Jizerské hory. Společně s Mílou Nevrlým a Ivo Honsou jsme tvořili expozici o Jizerských horách ve Vašem muzeu, hovořili jsme o obnově naučně-sportovní stezky, možnosti zpřístupnění některé štolý na Rapické hoře či Měděnci. Při otevírání nově vybudované ručně vyskládané turistické stezky na Smrk, na které jste mě pozval, jsem byl přesvědčen o tom, že jdete správnou cestou, vedenou snahou přilákat na Novoměstsko turisty a návštěvníky, kteří uvítají klidné prostředí okolí Vašeho města k odpočinku a rekreaci. Cestou, šetrnou k přírodě, využívající právě obrovský potenciál relativně klidné a neporušené přírody severních svahů Smrku, Měděnce, údolí Lomnice i Zraceného potoka. Sjezdařský areál na Smrku se ale z těchto přírodně blízkých aktivit zcela vymyká. Víme to oba velice dobře, oba máme k tomuto území osobní vztah. Strávil jsem zde v posledních dvou letech, v rámci zoologického průzkumu, mnoho dní a prošel jsem si podrobně celé území. Během jedné sezóny jsem učinil dvě desítky pěších výstupů na vrchol Smrku. Neumím si představit, že se do sutí a mlazin na severních svazích zakousnou buldozery a krajinu protkají trubky a kabely ke sněžným dělům a stožárům. Smrk, jako nejvyšší hora na české straně Jizerek, byl v minulosti ušetřen zásahů, které se nevyhnuly jiným „nejvyšším“ vrcholům (např. televizní vysílače s vyasfaltovanými plochami na Klínovci, Pradědu, Lysé hoře atd., zcela lyžařskému sportu obětované severní svahy Ještědu, Čertova vrchu nad Harrachovem apod.). Ve snaze realizovat něco podobného na Smrku si musíme uvědomit, že jakmile zde vybudujete areál, není cesty zpátky k původnímu stavu.

Pavel Vonička

Není tam zmínka o připomínce že vybudování Ski areálu může vhodně doplňovat jiné aktivity šetrné turistiky.

Myslím, že o tom je celá diskuse – jaké mají být aktivity cestovního ruchu na Frýdlantsku. Zda areál může být jednou z nich, záleží jednak na tom, jaká bude vize cestovního ruchu (a tato vize musí vzniknout na Frýdlantsku, diskuse JJHS mají téma jen otevřít), a jednak na tom, zda vybudování areálu umožní legislativa (zatím je naplánován do oblastí, kde je podle zákona o ochraně přírody stavební činnost vyloučena).

Dále zde není nic o připomínce, že aktivity horského spolku končily v minulosti na hranicích Raspenavy a v okamžiku záměru vybudovat Ski areál je Smrk centrem jeho pozornosti.

Domnívám se, že nejde o diskusní příspěvek ale spíše o výhradu, kterou nemá smysl dále řešit. Není založena na úplných informacích. Z výročních zpráv JJHS jsou zřejmé činnosti spolku např. při likvidaci křídlatky na katastrech obcí Frýdlantska, každoroční (letos už čtvrté) čištění meandrů Smědé (Višňová, Černousy), budování turistických chodníků, zábradlí a dalších vybaveních pro turisty v Jizerských horách (i na katastrech obcí Frýdlantska).

Z diskuze ve Frýdlantě byl zřejmý konfrontační duch obou znesvářených táborů. Hlavní chybu vidím v konfrontačním duchu kampaně proti Ski areálu, kterou vedl horský spolek při prezentaci.

Obávám se, že například i pan ředitel Lázní Libverda má na konfrontačním duchu frýdlantské diskuse nemalou zásluhu.

Prezentace mají představit materiály, které byly zpracovány, aby diskuse o cestovním ruchu na Frýdlantsku byla založena na nezbytných informacích o přírodních podmínkách a sociální

a ekonomické situaci, která je pro rozvoj jakéhokoli podnikání důležitá. Politická podpora, kterou záměru vyslovil prezident Klaus, předseda Senátu dr. Sobotka či Liberecký kraj, se o podobné informace bohužel neopírá a nebere ohled na zákony (ochrana přírody, ochrana vodních zdrojů), s nimiž je záměr ve své stávající podobě v rozporu. Organizace působící v oblasti ochrany přírody a krajiny se pak (se zkušeností z jiných regionů a akcí) obává politického tlaku při prosazování záměru. Toto považuji za základ konfliktu, s nímž se při zahájení každé diskuse s Ski-areálu potýkáme a přes který se nám tak těžko dostává k věcné diskusi. Při srovnání diskuse ve Frýdlantě a v Lázních Libverda jsem ale optimista a věřím, že se nám to společně podaří.

V zápisu z vystoupení v Lázních Libverda nebyly uvedeny zásadní námítky pana Kelnera proti prezentované studii.

Bylo dohodnuto, že pan Kelner své námítky zašle a dostane odpovědi – to probíhá tento týden a poté bude obojí zveřejněno.

Chybě byla uvedena odpověď na upozornění starosty Frýdlantu že horský spolek použil studii svazku obcí Smrk ilegálně. V odpovědi řekl p. Kočí, že informace o záměru získal horský spolek při veřejném projednávání záměru v Novém Městě p.Sm. a studii od CHKO Jiz. hory protože jsou účastníci správního řízení. Skutečnost je taková, že žádné správní řízení nebylo zahájeno a že spolek nemá svolení zadavatelů ke zveřejňování této studie.

Nejde o zahájené správní řízení. JJHS je přihlášen jako účastník správních řízení a jako takový má podle zákona 123/1998 přístup k informacím o (čl. 2) „připravovaných činnostech, které by mohly vést ke změně stavu životního prostředí, a o opatřeních, jež podnikají úřady odpovědné za ochranu životního prostředí nebo jiné osoby při předcházení nebo nápravě poškození životního prostředí“ – nemusí jít tedy jen o běžící správní řízení, ale o změny územního plánu apod. Sama studie podle toho, co vím, nepodléhá utajení. JJHS ji nezveřejňuje, jen o ní informuje.

Nebyla uvedena námítka starosty Frýdlantu že doplňkové zdroje pitné vody u Nového Města bude nutné do roku 2013 s velkými náklady přebudovat jinak hrozí jejich zrušení. To je v rozporu s tvrzením studie, že vybudováním Ski areálu přijdou občané Nového Města a okolí o pitnou vodu.

Domnívám se, že studie toto netvrdí, jen upozorňuje na možnost ohrožení zdrojů v důsledku stavební činnosti. Námítku o přebudování zdrojů pitné vody jsem nezaznamenala – pro téma rozvoje cestovního ruchu a Ski-areálu se mi zdála vedlejší, ale máte pravdu: v každém případě pokud je takováto investice plánována, je nutné uvažovat o tom, kolik lidí se bude v území pohybovat, na jaký počet obyvatel i návštěvníků je třeba zdroje pitné vody dimenzovat, což nás opět vrací k nutnosti navrhnout činnosti, odhadnout cílové skupiny a ve vztahu k jejich početnosti připravovat potřebnou infrastrukturu.

Pan Vonička uvedl, že odlesněním na svazích Měděnce a Rapické hory dojde k ohrožení populací netopýra. Co však s faktem, že svahy Měděnce i Rapické hory byly desítky let odlesněny v důsledku emisní kalamity a úbytek netopýrů nenastal.

Opět se pro upřesnění obrátím na pana Voničku, můj dojem byl, že nejde ani tak o odlesnění ale spíše rušení (doprava, zvýšené množství lidí v území).

Netopýři zde nacházejí především zimoviště, ale také možnost letních úkrytů a potravní zdroje. I když výstavbou lyžařského areálu se zdánlivě zimoviště nezmění, odtěžením velkých pasů lesa se může změnit mikroklima. Netopýři vyžadují při zimování poměrně úzký rozptyl teplot, proto změna směru proudění v odlesněných pásech, odkrytí ústí štol, mohou pozměnit mikroklima v jednotlivých (často nepříliš hlubokých) štolách a tím znemožnit zimování mnoha druhům netopýrů. Lze předpokládat, že další část druhového spektra netopýrů nezjištěná na zimovištích využívá zdejší relativně zachovalé lesy jako svou potravní základnu a také pro své letní úkryty v dutinách a pravděpodobně i pro zimování v dutinách. Tomu nasvědčují jednotlivé nálezy stromových druhů v místních štolách. Vliv ale není zcela průkazný, nemůžeme přesně odhadnout, jak se netopýři zachovají, pokud neznáme přesné údaje o umístění tratí, vleků. Jedná se zejména o nižší polohy v údolích a bukové porosty na Měděnci, které nebyly odlesněny v období imisní kalamity.

Nemohu souhlasit s názorem starosty Frýdlantu, že chybou vedení obcí je podcenění vlivu zátěže v oblasti Smrku po dobudování kabinové lanovky na Stóg. Obce se záměrem byly informovány až když došlo k terénním úpravám a hlavně nemají nástroje jak na situaci reagovat. Jedinou vhodnou reakcí by bylo vybudovat ve vrcholové oblasti dostatek stravovacích, dopravních a sportovních kapacit. Tomu však brání postoj CHKO, LČR a JJHS. Nebýt aktivit podobných jaké má nyní horský spolek by například Nové Město nemuselo čekat 11 let na to, aby mohlo postavit rozhlednu na Smrku navíc se zákazem možného občerstvení v budoucnu. Myslím, že právě zátěž návštěvníků z Polska konečně vyvolá jednání o urychlení léta bržděného rozvoje turistických a sportovních zařízení.

Pravděpodobně ano, ale skutečně se nedomnívám, že správnou reakcí je budovat další sportovní a rekreační zařízení a na ně do území lákat další lidi... Jde o to, že přes Smrk se otevírá jedno z posledních území v Jizerských horách, které mohlo být ještě považováno za klidové. Tlak na Jizerské hory z jižní strany je ohromný a jako reakci budeme otevírat ještě stranu severní? Už na mezinárodním setkání Landscape Stewardship Exchange (Frýdlantsko a Jizerské hory – lidé v krajině) v roce 1997 se objevila myšlenka, že na Frýdlantsko mohou směřovat lidé z Jizerských hor, že by mělo být útočištěm pro ty, komu vadí množství sportovců a rekreatů v Jizerkách a hledá klidnější formy trávení volného času. To ale znamená přesně opačný směr, než záměr Ski-areálu, který naopak nabízí směr z Frýdlantska do Jizerských hor.

Podle mého názoru mají studie prezentované horským spolkem závažný nedostatek v tom, že v nich naprosto chybí hodnocení vlivu nabízených alternativ na rozvoj Frýdlantska. Nabízené alternativy mají podobu

- a) scénářů, což je jedna z metod popisu variant možného budoucího stavu – kdyby se na každý scénář mělo zpracovávat hodnocení vlivu (dopadů), musely by být tyto scénáře zpracované do mnohem konkrétnějších detailů, včetně ekonomických rozvah, analýz nákladů a přínosů. Takové studie se zpracovávají v rámci víceletých výzkumů, jejichž financování dalece přesahuje možnosti neziskové organizace nebo veřejné správy ať už na úrovni obcí, mikroregionu nebo kraje,
- b) námětů – inspirací z venkovských oblastí v Evropě. Projekty představované ve studii Cestovní ruch v chráněných územích byly realizovány v rámci rozvojových strategií daných oblastí, uvažovat o jejich vlivu na Frýdlantsko by mělo smysl zase jen při zapojení podobných projektů do místní rozvojové strategie cestovního ruchu. Ta dosud není zpracována, resp. dokument zpracovaný okresním úřadem v 90. letech by potřeboval výraznou aktualizaci a dokument, který vznikl v roce 2007, je, mírně řečeno, nepoužitelný.

Dále, že je v nich mylně uváděno, že největší problém Frýdlantska je absence vizí vedení obcí. K tomu je možné podotknout, že jen Nové Město má 15 výhledových zveřejněných projektů. Nelze vyčítat obcím nedostatek vizí v okamžiku, kdy proti jedné z významných možností rozvoje je vedena tato rozsáhlá kampaň navíc z veřejných prostředků. Kam se vytratil princip subsidiarity prosazované EU, když s snaží JJHS rozhodovat (spolurozhodovat jak je uvedeno v přihlášce grantu) o tom co je pro obyvatele Frýdlantska vhodné a co je naprosto nepřijatelné. Snaha svazku obcí vybudovat Ski areál je navázání na dlouhodobé tradice lyžování a sáňkování v oblasti Smrk – Stóg, tak jak uvedl v prezentaci starosta Lázní Libverda. Je škoda, že jak zadání grantu tak i průběh jeho realizace nepřipouští možnost najít takové řešení Ski areálu, aby co nejméně poškodil chráněnou oblast což je patrné z vyvozovaných závěrů studií. Vynaložené prostředky na studie by pak byly smysluplné.

Domnívám se, že každá vize by měla být posuzována z hlediska dopadů na ekonomický a sociální rozvoj území a na životní prostředí, a to co nejdříve, než se začnou investovat prostředky do realizačních studií a dokumentace, protože pak se tlak na realizaci zvyšuje přímo úměrně nákladům vynaloženým na projektovou přípravu. Vize Ski-areálu je umístěna do oblasti chráněné přírody, ekonomická stránka zatím zkoumána nebyla a sociální situací (i ve vztahu k ekonomice) se jako první zabývá studie, kterou zadal JJHS. A hledat řešení Ski-areálu, které co nejméně poškodí chráněnou oblast, je podle mého názoru výsostným úkolem a povinností investora.

Kampaň JJHS má pro Frýdlantsko velký význam informační, vždyť v ní vznikly dokumenty, se kterými mohou obce, mikroregion, školy, neziskové organizace, podnikatelé na Frýdlantsku pracovat, dokládat jimi potřeby území při zpracování žádostí o evropské nebo národní dotace a granty – a nestály je ani korunu.

V souvislosti s financováním kampaně proti Ski areálu by mě zajímalo jakým podílem horský spolek dofinancoval dotace z Evropské unie. A jak je s těmito veřejnými prostředky nakládáno.

Pokud vím, spolufinancování grantu je podle podmínek poskytovatele (NROS) 10%. Na druhou otázku jistě odpoví nezávislý audit, který bude v rámci finanční kontroly projektu zpracován. Pokud vím, proběhla už kontrola ze strany poskytovatele grantu a nebyly shledány nedostatky.

Karel Jeřábek, člen rady Nového Města p. Sm.

[jerabek.nm@tiscali.cz](mailto:jerabek.nm@tiscali.cz)

Odpovídá: Jitka Doubnerová (zaznamenávající diskuse na Frýdlantsku)

Odpovídá: Pavel Vonička (zpracovatel části přírodovědné studie a dlouholetý pracovník SCHKO Jizerské hory)